

***Sənaye obyektlərində
təhlükəli fəaliyyətlərin
müəyyən edilməsi üzrə
Bolqarıstan yanaşması***

Tarix

- **1990-a qədər**

- Təsnifat yoxdur

- **1990**

- Təhlükəli fəaliyyətlərin ilk müyyən edilməsi
- Konkret maddələrin siyahısı
- Müxtəlif həddlər

Tarix

○ 1999

- Konvensiyanın hazırlanması
- Kimyəvi maddələrin kateqoriyaları – sonluqlarla işləməkdən daha asandı
- Təhlüki fəaliyyətlərin müəyyən edilməsi
- Yerlərdə təhlükəli maddələrə əsaslanır
- Müfəttişlərin, istifadəçilərin və digər icra orqanlarınınin məlumatları

History

- **2002**

- İlk qanunvericilik

Təsnifatlaşdırma icraçının borcudur!

- Təsnifatlaşdırma üçün kriteriyalar
 - Hüdudlar
 - Kimyəvi maddələr haqqında qanunvericilik
- Potensial transsərhəd təsir üçün kriteriya
 - Potensial təsiri qiymətləndirmək üçün kriteriya

Təhlükəli tullantıların müəyyən edilməsi

- Müəssisənin Konvensiyanın əhatə dairəsinə aid olub olmamasını yoxlamaq
- Təhlükəli kimyavi maddələrin Əlavə I-in kriteriyalarına uyğun gəlib gəlmədiyini qiymətləndirmək
- Təhlükəli tullantıların maximum miqdarının təyin edilməsi
- Mümkün sənaye qəzalarının nəticələrini və transsərhəd təsirləri ehtimalını müəyyən etmək

Konvensiyanın əhatə dairəsi

- Yerlərdə təhlükəli maddələri olan bütün müəssisələrin siyahısı
- İstisna hallar (Art. 2.2.)
 - Atom qəzaları və ay radioloji fəvqəladə hallar;
 - Hərbi qurğular;
 - Bəndlərin yıxılması, hesab edilir ki, belə yıxılmalar sənaye qəzaları effekti yarada bilər;
 - Quruda nəqliyyat vasitələrinin qəzaları, hesab edilir ki:
 - Belə qəzalara təcili reaksiya verməli;
 - Təhlükəli fəaliyyət sahələrinə nəqli;
 - Genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlərin istənilmədən yayılması;
 - Dəniz mühitindəki fəaliyyətlərin, dəniz dibində kəşfiyyat və hasilat daxil olmaqla, səbəb olduğu qəzalar;
 - Neft və digər təhlükəli maddələrin dənizə axması.

Əlavə I-in kriteriyalarına uyğun gələn Təhlükəli Kimyəvi Maddələr

- Konkret maddələr (Əlavə I, Hissə II)
- Təhlükələrin ümumi xüsusiyyətləri (Əlavə I, Hissə I)
 - Təsnifatlaşma və markalama
 - Qarışıqlar və preparatlar
 - Informasiya mənbələri
- Hüdudlar

Əlavə I-in kriteriyasına uyğun gələn Təhlükəli Kimyəvi Maddələr

Təsnifatlaşma və markalama

- AB təsnifatlaşma sistemi
 - **Classlab**
- GHS təsnifatlaşma sistemi
 - C & L Tənzimləyici
 - Aşağı axın effekti (Downstream effects)
- Milli təsnifatlaşma sistemi
- Qarışıqların təsnifatlaşma

Əlavə I-in kriteriyasına uyğun gələn Təhlükəli Kimyəvi Maddələr İnformasiya mənbəyi

- AB təsnifat sistemi
 - Classlab
 - ESIS
- REACH
 - Maddələr papkasından ictimai informasiya
 - C&L papkaları
- ILO MSDS məlumat bazası
- ADR (GHS) kimyəvi maddələrin təsnifatı -
http://www.unece.org/trans/danger/publi/ghs/ghs_welcome_e.html
- Digər informasiya mənbələri
 - ***Əksərən sənayenin cavabdehliyidir!***

Transsərhəd təsir

- Kimyəvi maddələrin xüsusiyyəti
 - Partlayan
 - Tezalısan
 - Toksik
 - Ətraf mühit üçün toksik/su təhlükəsi sinifi
- Qəza ssenarisi
 - Mümkün nəticələr
 - Termal radiasiya
 - Toksik bulud
 - Su və torpaq çirklənməsi
 - Maddənin miqdarı
- Müssənin yerləşməsi
 - Yerləşmə kriteriyası

Transsərhəd təsir

Mümkün nəticələr

- Kimyəvi maddələrin xüsusiyyəti
 - Partlayan
 - Tezalısan
 - Toksik
 - Ətraf mühit üçün toksik/su təhlükəsi sinifi
- Qəza ssenarisi
 - Mümkün nəticələr
 - Termal radiasiya
 - Toksik bulud
 - Su və torpaq çirklənməsi
 - Maddənin miqdarı
- Determinant/Ehtimal Yanaşma

Transsərhəd təsir yerləşmə kriteriyası

- Müəssisənin yerləşməsi
 - Hava axınına 15 km
 - Yayılma müddəti orta axım sürətində iki gün
 - Yay və qış müddətində axım səviyyəsində əhəmiyyətli fərq varsa, qəza ssenarisi buna uyğun olmalıdır

Ardıcılıq

- İcazə
- Hökumət reestri
- Nəzarət
- İctimaiyyət üçün məlumat
- Yenidən nəzərdən keçirmək və yeniləmə